

Tõrva Vallavalitsus

05.10.2026

Eriarvamus Tõrva valla TP EP menetluses läbiviidud KSH Natura hindamise õiguspärasuse kohta

(KSH aruande eelnõu, versioon 15.10.2025)

Kasutatavad lühendid:

EP – eriplaneering	SPD – strateegiline planeerimisdokument
KSH – keskkonnamõjude strateegiline hindamine	TP – tuulikupark
EV – Eesti Vabariik	BPA – bisfenool A

TÄIENDAVALD ASJAOLUD

Saatsin Tõrva Vallavalitsusele 15.06.2026 märgukirja Natura 2000 õigusaktide, EV seaduste ning EL määruste ja juhendite eiramine Tõrva Vallavalitsuse poolt tuulepargi eriplaneeringu I ettepanekute vastuste koondtabelis.

Saatsite märgukirjale ainult eksperthinnangul põhineva vastuse 14.08.2026 nr 7-1/2026/3-140, mis ei sisaldanud teadusartiklil põhinevat ja kvantitatiivseid väärtusi sisaldavat teavet, välistamaks minu 15.06.2026 märgukirjas põhistatud ebasoodsat mõju Natura 2000 alade kaitse eesmärkidele ja terviklikkusele Tõrva valla TP EP I KSH-s.

Saatsin Tõrva Vallavalitsusele 24.08.2026 täiendava selgitustaotluse BPA poolt põhjustatava ebasoodsa mõju välistamise tõendamata kohta 14.08.2026 vastuskirjas.

Saatsite selgitustaotlusele ainult eksperthinnangul põhineva vastuse 07.09.2026 nr 7-1/2026/3-154, mis ei sisaldanud teadusartiklil põhinevat ja kvantitatiivseid väärtusi sisaldavat teavet, välistamaks BPA ebasoodsat mõju Natura 2000 alade kaitse eesmärkidele ja terviklikkusele Tõrva valla TP EP I KSH-s.

Saatsin Tõrva Vallavalitsusele 07.09.2026 täiendava selgitustaotluse TP poolt põhjustatava õlireostuse ebasoodsa mõju välistamise tõendamata kohta 14.08.2026 vastuskirjas.

Saatsite selgitustaotlusele ainult eksperthinnangul (osaliselt ka tuulikute tootjapoolsel) põhineva vastuse 23.09.2026 nr 7-1/2026/3-159, mis ei sisaldanud teadusartiklil põhinevat ja kvantitatiivseid väärtusi sisaldavat teavet, välistamaks TP poolt põhjustatava õlireostuse ebasoodsa mõju Natura 2000 alade kaitse eesmärkidele ja terviklikkusele Tõrva valla TP EP I KSH-s.

Selgitusena toon uuesti välja oma 15.06.2026 kirjas esitatud Natura 2000 peamised õiguslikud alused.

NATURA 2000 ÕIGUSLIK ALUS

1. KeHJS §45 “Keskkonnamõju strateegilise hindamise erisused Natura 2000 võrgustiku alal”
(2) *Strateegilise planeerimisdokumendi võib kehtestada juhul, kui seda lubab Natura 2000 võrgustiku ala kaitsekord ning strateegilise planeerimisdokumendi kehtestaja on veendunud, et kavandatav tegevus ei mõjuta ebasoodsalt selle Natura 2000 võrgustiku ala terviklikkust ega kaitse eesmärki.*
2. Kavale või projektile võib anda loa loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 tähenduses seega vaid tingimusel, et pädevad asutused on pärast kõigi selliste asjaomase kava või projekti aspektide väljaselgitamist, mis võivad eraldivõetuna või koostoimes teiste kavade või projektidega kahjustada Natura ala kaitse-eesmärke, ning parimate teadussaavutustega arvestades kindlaks teinud, et see ei avalda Natura ala terviklikkusele negatiivset mõju. Nii on see juhul, kui **teaduslikust seisukohast ei ole mingisugust põhjendatud kahtlust sellise mõju puudumise osas.** /K.Relve.Natura 2000 võrgustik Euroopa Liidu ja Eesti õiguses/
3. Loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 esimene lause ütleb: „Iga kava või projekti, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis tõenäoliselt avaldab alale olulist mõju eraldi või koos muude kavade või projektidega, tuleb asjakohaselt hinnata seoses tagajärgedega, mida see ala kaitse-eesmärkidele avaldab.“
Oluline mõju tähendab vastavalt Euroopa Kohtu praktikale siinkohal **igasugust ebasoodsat** mõju ala kaitse-eesmärkidele./KSH käsiraamat lk 88/
4. Loodusdirektiivi artikli 6 lõige 2. Kohustuse elluviimiseks ei piisa teatud inimtegevuse reguleerimisest ala piires, sest alal kaitstavate elupaikade halvenemise ja liikide häirimise võib kaasa tuua ka **väljaspool ala toimuv inimtegevus.**
5. Euroopa Kohus on rõhutanud, et loodusdirektiivi tõlgendamisel tuleb juhendada ettevaatuspõhimõttest (Euroopa Kohus C-127/02, p 44). See tähendab, et liikide häirimine või elupaikade halvenemine ei pea olema kindlalt teada – vastupidi, kindel tuleb olla sellise mõju puudumises (Euroopa Kohus C-404/09, p 126). Kui on olemas teaduslikust seisukohast mõistlik kahtlus ebasoodsast mõjust, siis ei pea komisjon rikkumismenetluses tõendama mõju olemasolu, vaid liikmesriik peab esitama tõendid, mis kahtlused kõrvaldavad (Euroopa Kohus C-559/19, p 170).
6. Mõistlikuks kahtluseks ebasoodsa mõju avaldumiseks Natura aladele loetakse isegi mistahes veenvana näivat arutluskäiku, mis ei ole ilmses vastuolus teaduslike teadmistega. /K.Relve.Natura 2000 võrgustik Euroopa Liidu ja Eesti õiguses/
7. Euroopa Kohus on asjas C-127/02 Waddenzee selgitanud, et Natura-ala puhul ei ole hindamiskohustuse eelduseks mitte üksnes veendumus, et kava või projekt avaldab kõnealusele alale olulist mõju, vaid ka ainult võimalus või risk, et kava või projektiga selline mõju kaasneb.
8. Natura 2000 reeglistik sätestab, et tõendamiskoormis on teistpidine: **vastavalt kehtivatele õigusaktidele peab SPD koostamise korraldaja tõendama iga punkti ja väljatoodud uuringu kohta ebasoodsa mõju puudumise Natura 2000 aladele.**
Võivad näiteks planeeringu eesmärgist ja ülesannetest tulenevalt osutada vajalikuks ka välitööd või modelleerimine ja muude meetodite rakendamine, millega kogutakse täiendavat teavet. /KSH käsiraamat lk 78/

9. Täiendava tõendamise kohustus tuleneb põhimõttest, mille kohaselt "**kahtlust ei saa välistada ekspertarvamuse või uuringuga, kui olemas on kahtlust kinnitavaid ekspertarvamusi või uuringuid või on põhjust kahelda mõju välistava ekspertarvamuse piisavuses või objektiivsuses**". /K.Relve.Natura 2000 võrgustik Euroopa Liidu ja Eesti õiguses/
10. Tõendada tuleb mõju avaldumise või selle olulisuse puudumist esitades objektiivse teabe, mis kahtlused välistab. Ebasoodsat mõju ei saa välistada põhjendusega, et puudub objektiivne teave projekti või kava mõju kohta. /K.Relve.Natura 2000 võrgustik Euroopa Liidu ja Eesti õiguses/
11. Kahtluste välistamiseks ei piisa ainuüksi sellest, et looduskaitstes pädev asutus (Keskkonnaamet) pole kooskõlastuses täishindamist nõudnud (Riigikohus RKHKo 3-3-1-56-12, p18).
12. Loodusdirektiivi artikli 6 lõige 2 kohustab liikmesriiki tegutsema ennetavalt. Kohustuse täitmiseks ei sobi regulatsioon, mis võimaldab riigil sekkuda üksnes pärast negatiivse mõjuga tegevusega alustamist (Euroopa Kohus C-418/04, p 208).
13. EV-s on ametnikud ja kohtunikud kohustatud järgima loodus- ja linnudirektiivide nõudeid ning Euroopa Kohtu otsuseid Natura 2000 kohta. /K.Relve.Natura 2000 võrgustik Euroopa Liidu ja Eesti õiguses/

ERIARVAMUS

Jään KSH aruande eelnõu versioonis 15.10.2025 ning Teie poolt saadetud vastuskirjades esitatud Natura 2000 hindamise õiguspärasuse suhtes eriarvamusele. KSH aruanne ja ka Teie ülaltoodud kirjades sisalduv teave ei välista Natura 2000 aladele avalduva ebasoodsa mõju kahtlust linnu- ja loodusdirektiivi tähenduses ega sisalda põhjendatud argumentatsiooni minu eelnevates kirjades toodud ja teaduslikult põhjendatud 12 ebasoodsa mõju faktori toimivuse ümberlõkkamiseks. Loetletud faktoritest 5 välistab TP EP I rajamise ning 7 nõuab täiendavate uuringute läbiviimist.

Tuleb arvestada, et igal ebasoodsa mõju faktoril on teistest sõltumatu õiguslik järeldus. See tähendab, et SPD koostaja peab objektiivsete tõenditega välistama **iga faktori kohta eraldi** ebasoodsa mõju Natura alale, tagamaks KeHJS §45 lg2 täitmise.

KSH aruande eelnõu versioonis 15.10.2025 on lisaks loodus- ja linnudirektiivi nõuetele, eiratud ka järgmiseid õigusakte ning juhendeid:

Euroopa Komisjoni looduse taastamise määrus ELT L, 29.7.2024

Euroopa Komisjoni taastuvenergiis direktiiv (art 45)

Veepoliitika raamdirektiiv (art 4 lg 7 rakendamine põhjaveest sõltuvate ökosüsteemide puhul)

Euroopa Komisjoni juhend C(2026)2274 31.03.2026

Euroopa Liit, 2021. Juhenddokument: tuuleenergia arendusobjektid ja ELi loodusalsed õigusaktid. Komisjoni teatis C(2020) nõuetega pinnase tiheduse muutumise arvestamise kohta

Euroopa Liit, 2018. Juhenddokument: energiaülekangetaristu ja ELi loodusalsed õigusaktid

Euroopa Liit, 2021. Juhenddokument: tuuleenergia arendusobjektid ja ELi loodusalsed õigusaktid. Komisjoni teatis C(2020) nõuetega hinnata eri tüüpi projektide kumulatiivset mõju (vormistamine

vastavalt Euroopa Komisjoni juhendile Guidelines for the Assessment of Indirect and Cumulative Impacts as well as Impact Interactions. (NE80328/D1/3))

Euroopa Komisjoni juhend „Managing Natura 2000 sites. The provisions of Article 6 of the 'Habitats' Directive 92/43/EEC“

KeHJS §40 lg 4, p 6 ja 7 nõuded kumulatiivsete, sünergiliste, lühi- ja pikaajaliste mõjude analüüsi vajadusest regionaalsel tasandil

LKS §55 lg6

MaaParS §50 lg5

TP EP I kehtestamisel versioon 15.10.2025 toodud kujul rikub Tõrva Vallavalitsus teadlikult loetletud õigusakte.

Lähtudes kõigest ülaltoodust, tuleks Tõrva valla TP EP I lõpetada PlanS § 97 alusel.

KSH aruandes on rikutud objektiivsuse ja sõltumatuse nõuet Natura hindamisel. On tuvastatav KSH menetluse fundamentaalse kallutatuse ja pahausksuse. KSH eesmärk seaduse (KeHJS) ja EL-i direktiivi 2001/42/EÜ kohaselt on pakkuda asutusele sõltumatut, objektiivset ja teaduspõhist infot keskkonnakaalutluste loimimiseks, mitte õigustada projekti läbisurumist „iga hinna eest“.

Loetletud KSH aruande puudused ning minu eelnevates kirjades väljatoodu tõendavad ka eesmärki vabaneda (rahalistest) kohustustest läbi viia täiendavad uuringud, asjakohased välitööd ja hüdroloogilised modelleerimised. Litsenseeritud KSH läbiviija ei saa nimetatud puuduste olemasolu põhjendada ebakompetentsusega.

Teen Tõrva Vallavalitsusele ettepaneku kaaluda Lemma OÜ suhtes järelevalvemenetluse algatamist KarS § 280 lõike 4 alusel (haldusorganile teadvalt valeandmete esitamine kohustustest vabanemise eesmärgil). Lisaks on loodud keskkonnakahju tekkimise oht KeVS § 2 lg 1 mõistes.

Lugupidamisega,

Valdar Mändel

Natura 2000 konsultant